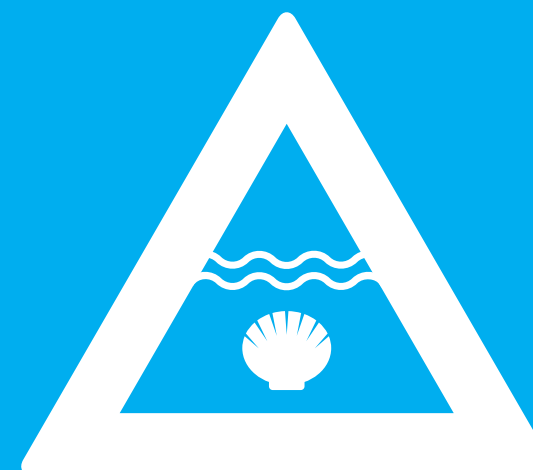

☞ *Richtlijn 2006/113/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 inzake de vereiste kwaliteit van schelpdierwater²²⁸*

9.1 ALGEMENE TOELICHTING

De Schelpdierwaterrichtlijn heeft betrekking op de kwaliteit van schelpdierwater en ziet op kustwateren en brakke wateren, die door de lidstaten dienen te worden aangewezen. De eisen die de richtlijn aan wateren stelt, hebben met name betrekking op de kwaliteit van schelpdieren die bestemd zijn voor rechtstreekse menselijke consumptie. De Schelpdierwaterrichtlijn beschermt daarmee ook de volksgezondheid. De Schelpdierwaterrichtlijn kent, evenals de Viswaterrichtlijn, I-waarden en G-waarden, waarbij het niet noodzakelijk is dat aan alle I-waarden wordt voldaan om aan de richtlijnverplichtingen te voldoen. Voor lozingen van gehalogeneerde organische stoffen en metalen gelden naast de milieukwaliteitsnormen, ook de grenswaarden van richtlijn 76/464, zodat aan de eisen van beide richtlijnen moet worden voldaan.

Ter uitvoering van de Schelpdierwaterrichtlijn dienen de lidstaten wateren aan te wijzen. Net als bij de Viswaterrichtlijn kunnen later meer wateren worden aangewezen en kunnen de aangewezen wateren worden herzien wanneer er sprake is van onvoorziene factoren, die bij de aanwijzing niet bekend waren. De lidstaten dienen programma's op te stellen om de verontreiniging te verminderen en zo aan de eisen van de richtlijn te voldoen. De richtlijn gaat eveneens uit van het stand-stillbeginsel en lidstaten kunnen strengere milieukwaliteitsnormen stellen.

De Schelpdierwaterrichtlijn biedt de lidstaten verschillende mogelijkheden af te wijken van de eisen van de richtlijn. Dit is het geval bij rampen en in geval van uitzonderlijke meteorologische of geografische omstandigheden. Wanneer er sprake is van een overschrijding van de grenswaarden, dient bekend te zijn of dit het gevolg is van een toevallige omstandigheid, of dat dit wordt veroorzaakt door een natuurlijke verrijking of verontreiniging.

De Schelpdierwaterrichtlijn vervalt in 2013 wegens de inwerkingtreding van de Kaderrichtlijn water.

9.2 VERPLICHTINGEN VOOR DE LIDSTATEN

► ARTIKEL 1

De richtlijn heeft betrekking op de kwaliteit van schelpdierwater en is van toepassing op de kustwateren en brakke wateren die door de lidstaten zijn aangewezen als bescherming of verbetering behoevende, teneinde geschikt te zijn voor het leven en de groei van schelpdieren (weekdieren behorende tot de plaatkieuwigen

en buikpotigen) en aldus bij te dragen aan een goede kwaliteit van de schelpdierproducten die bestemd zijn voor rechtstreekse menselijke consumptie. Lidstaten hebben een zekere mate van beleidsvrijheid bij de beoordeling of wateren bescherming behoeven. Indien dat echter zo is, dienen de wateren ook daadwerkelijk aangewezen te worden.²²⁹

► ARTIKEL 2

De parameters die op de door de lidstaten aangewezen wateren van toepassing zijn, zijn opgenomen in bijlage I.

► ARTIKEL 3

Voor de aangewezen wateren stellen de lidstaten waarden vast voor de in bijlage I opgenomen parameters, voor zover er waarden zijn aangegeven in kolom G of in kolom I. Zij voegen zich naar de opmerkingen in die twee kolommen. De lidstaten stellen geen waarden vast die minder streng zijn dan die van kolom I van de bijlage en trachten de waarden in kolom G te eerbiedigen, waarbij zij rekening houden met het in artikel 8 neergelegde beginsel. Met betrekking tot de lozingen van stoffen die behoren tot de parameters 'gehalogeneerde organische stoffen' en 'metalen' zijn de door de lidstaten krachtens richtlijn 2006/11/EG (voorheen richtlijn 76/464/EEG) vastgestelde emissienormen van toepassing. Dit naast de kwaliteitsdoelstellingen en de andere uit de onderhavige richtlijn voortvloeiende verplichtingen, met name die aangaande de bemonstering. De vastgestelde waarden moeten worden omgezet in bindende wettelijke regels, waar burgers zich op kunnen beroepen.²³⁰

► ARTIKEL 4

De lidstaten wijzen schelpdierwater aan en kunnen vervolgens tot verdere aanwijzingen overgaan. De lidstaten kunnen met name wegens bij de aanwijzing niet voorziene factoren overgaan tot de herziening van de aanwijzing van bepaalde wateren, waarbij zij rekening houden met het in artikel 8 neergelegde beginsel.

De richtlijn kent alleen kwaliteitsdoelstellingen voor aangewezen wateren. De lidstaten hebben een zekere beleidsvrijheid bij het aanwijzen van wateren, wat als consequentie kan hebben dat aan geen van de kwaliteitsdoelstellingen hoeft te worden voldaan zolang er maar geen wateren worden aangewezen. Dat is volgens het Hof van Justitie in een uitspraak over de Viswaterrichtlijn echter niet mogelijk. Een lidstaat moet wel wateren aanwijzen en de daarbij behorende waarden vaststellen.²³¹ Uit een uitspraak over de Schelpdierwaterrichtlijn kan worden af

²²⁹ | HvJ EG, zaak C-148/05 (14 juni 2007), Commissie vs Ierland.

²³⁰ | Zie over het belang van de bescherming van de menselijke gezondheid bij de omzetting van richtlijnverplichtingen ook HvJ EG zaak C-361/88, Commissie vs Duitsland, Jur. 1991, p. I-02567; zaak C-59/89, Commissie vs Duitsland, Jur. 1991, p. I-02607; zaak C-298/95, Commissie vs Duitsland, Jur. 1996, p. I-06747; zaak C-148/05 (14 juni 2007), Commissie vs Ierland.

²³¹ | HvJ EG, zaak C-322/86, Commissie vs Italië, Jur. 1988, p. 3995.

232 | HvJ EG, zaak C-225/96, Commissie vs Italië, Jur. 1997, p. I-06907.

geleid dat indien wateren bescherming of verbetering behoeven, deze wateren ook aangewezen dienen te worden en dat dan ook aan de kwaliteitseisen moet worden voldaan.²³² Wanneer dat het geval is, blijft uit de jurisprudentie van het Hof echter onduidelijk.

► ARTIKEL 5

De lidstaten stellen programma's op teneinde de verontreiniging te verminderen en er zorg voor te dragen dat de aangewezen wateren binnen zes jaar na de aanwijzing overeenkomstig artikel 4, voldoen aan de waarden die de lidstaten krachtens artikel 3 hebben vastgesteld, alsmede aan de opmerkingen in de kolommen G en I van bijlage I.

Uit de jurisprudentie van het Hof van Justitie blijkt dat de programma's die op grond van artikel 5 van de Schelpdierwaterrichtlijn²³³ moeten worden opgesteld, specifieke programma's moeten zijn. Dit blijkt volgens het Hof uit de formulering van artikel 5 en de gedetailleerde regeling die de richtlijn geeft voor de controle van de kwaliteit van het water. Een algemeen programma ter verbetering van de kwaliteit van het water is niet voldoende.²³⁴

► ARTIKEL 6

Voor de toepassing van artikel 5 worden de aangewezen wateren geacht in overeenstemming te zijn met de bepalingen van deze richtlijn, indien monsters die in deze wateren over een periode van twaalf maanden op een zelfde bemonsteringspunt zijn genomen met de minimale frequentie aangegeven in de bijlage, uitwijzen dat zij voldoen aan de door de lidstaten krachtens artikel 3 vastgestelde waarden, alsmede aan de opmerkingen in de kolommen G en I van bijlage I, voor:

- 100 procent van de monsters voor de parameters 'gehalogeneerde organische stoffen' en 'metalen';
- 95 procent van de monsters voor de parameters 'saliniteit' en 'opgeloste zuurstof';
- 75 procent van de monsters voor de andere in de bijlage vermelde parameters.

Wanneer overeenkomstig artikel 7 lid 2 de frequentie voor monsternemingen voor andere parameters in de bijlage dan die voor gehalogeneerde organische stoffen en metalen, lager is dan de in bijlage I vermelde frequentie, moet voor alle monsters aan bovengenoemde waarden en opmerkingen worden voldaan. Afwijkingen van de door de lidstaten krachtens artikel 3 vastgestelde waarden of van de

opmerkingen in de kolommen G en I van bijlage I zullen voor de berekening van de in lid 1 bedoelde percentages niet in aanmerking worden genomen wanneer zij het gevolg zijn van een ramp.

► ARTIKEL 7

De bevoegde instanties van de lidstaten nemen monsters waarvan de minimale frequentie is vastgesteld in bijlage I. Indien de bevoegde instantie constateert dat de kwaliteit van de aangewezen wateren aanmerkelijk hoger is dan die welke uit de toepassing van de krachtens artikel 3 vastgestelde waarden en de opmerkingen in de kolommen G en I van bijlage I zou voortvloeien, kan de frequentie van monsterneming worden verlaagd. Wanneer er geen enkele verontreiniging of geen enkel gevaar voor achteruitgang van deze kwaliteit is, kan de betrokken bevoegde instantie besluiten dat er geen monsters behoeven te worden genomen.

Indien uit een monsterneming blijkt dat aan een overeenkomstig artikel 3 vastgestelde waarde of aan een opmerking in kolom G of I van bijlage I niet wordt voldaan, stelt de bevoegde instantie vast of dit een toevallig resultaat is, dan wel een natuurlijke oorzaak heeft of te wijten is aan verontreiniging, en dient zij passende maatregelen te nemen. De exacte bemonsteringsplaats, de afstand tussen die plaats en het dichtstbijzijnde punt van lozing van verontreinigende stoffen, alsmede de diepte waarop de monsters dienen te worden genomen, worden door de bevoegde instantie van iedere lidstaat vastgesteld aan de hand van met name de plaatselijke milieu-omstandigheden. De referentie-analysmethoden voor de betrokken parameters zijn aangegeven in bijlage I. Laboratoria die andere methoden gebruiken, moeten zich ervan vergewissen dat de verkregen resultaten gelijkwaardig zijn aan of vergelijkbaar zijn met die welke in bijlage I zijn aangegeven.

► ARTIKEL 8

Toepassing van de krachtens deze richtlijn genomen maatregelen mag er in geen geval toe leiden dat de verontreiniging van de kustwateren of brakke wateren direct of indirect toeneemt.

► ARTIKEL 9

De lidstaten kunnen ten aanzien van de aangewezen wateren te allen tijde waarden vaststellen die strenger zijn dan de in deze richtlijn opgenomen waarden. Zij kunnen ook bepalingen vaststellen met betrekking tot andere parameters dan die van deze richtlijn.

233 | HvJ EG, zaak C-148/05 (14 juni 2007), Commissie vs Ierland.

234 | HvJ EG zaak C-298/95, Commissie vs Duitsland, Jur. 1996, p. I-06747. In dit geval betrof het door Duitsland opgestelde algemene programma's, die als doel hebben de kwaliteit van het water te verbeteren door de vermindering van de verontreiniging door afvalwater (r.o. 24 en 26).

► ARTIKEL 10

Wanneer een lidstaat overweegt schelpdierwater aan te wijzen in de onmiddellijke omgeving van de grens met een andere lidstaat, plegen deze staten overleg over de vaststelling van de wateren waarop deze richtlijn van toepassing kan zijn, alsmede over de gevolgen die uit de gemeenschappelijke kwaliteitsdoelstellingen voortvloeien en die na onderling overleg door elke betrokken staat worden vastgesteld. De Commissie kan aan deze beraadslagingen deelnemen.

► ARTIKEL 11

In geval van uitzonderlijke meteorologische of geografische omstandigheden mogen de lidstaten van deze richtlijn afwijken.

► ARTIKEL 12

De nodige wijzigingen voor aanpassing aan de vooruitgang van techniek en wetenschap van de in bijlage I vermelde G-waarden van de parameters en analysemethoden worden vastgesteld door het Comité dat is ingesteld bij artikel 13 lid 1 van richtlijn 2006/44/EG, overeenkomstig de procedure van artikel 13 lid 2 van die richtlijn.

► ARTIKEL 13

Voor de toepassing van deze richtlijn verstrekken de lidstaten de Commissie inlichtingen betreffende:

- het overeenkomstig artikel 4 lid 1 aangewezen water, en wel in beknopte vorm;
- de herziening van de aanwijzing van bepaalde wateren overeenkomstig artikel 4 lid 2;
- de bepalingen ter vaststelling van nieuwe parameters overeenkomstig artikel 9.

Indien een lidstaat artikel 11 toepast, stelt hij de Commissie hiervan onverwijld in kennis, onder vermelding van de beweegredenen en de gestelde termijnen. Meer in het algemeen verschaffen de lidstaten aan de Commissie op gemotiveerd verzoek harerzijds de inlichtingen die nodig zijn voor de toepassing van deze richtlijn.

► ARTIKEL 14

Elke drie jaar, en voor het eerst voor de periode van 1993 tot en met 1995, lichten de lidstaten de Commissie in over de tenuitvoerlegging van deze richtlijn in het kader van een verslag dat per sector wordt uitgebracht en dat ook de andere com-

munautaire richtlijnen op dit gebied bestrijkt. Dit verslag wordt opgesteld aan de hand van een vragenlijst of een schema, uitgewerkt door de Commissie volgens de in artikel 6, lid 2, van Richtlijn 91/692/EEG van de Raad van 23 december 1991 tot standaardisering en rationalisering van de verslagen over de toepassing van bepaalde richtlijnen op milieugebied bedoelde procedure. Zes maanden vóór de aanvang van de verslagperiode wordt de vragenlijst of het schema aan de lidstaten toegezonden.

Het verslag wordt aan de Commissie voorgelegd binnen negen maanden na de periode van drie jaar waarop het betrekking heeft. Binnen negen maanden na ontvangst van de verslagen van de lidstaten publiceert de Commissie een verslag over de tenuitvoerlegging van deze richtlijn in de Gemeenschap.

► ARTIKEL 15

De lidstaten delen de Commissie de tekst van de belangrijkste bepalingen van intern recht mee die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

► ARTIKEL 16

Richtlijn 79/923/EEG wordt ingetrokken, onverminderd de verplichtingen van de lidstaten met betrekking tot de in bijlage II, deel B, genoemde termijnen voor omzetting in nationaal recht van de aldaar genoemde richtlijnen. Verwijzingen naar de ingetrokken richtlijn gelden als verwijzingen naar de onderhavige richtlijn en worden gelezen volgens de concordantietabel in bijlage III.

9.3 IMPLEMENTATIE VAN DE SCHELDPDIERWATERRICHTLIJN

9.3.1 Implementatie van de kwaliteitsdoelstellingen

De kwaliteitseisen die moeten worden vastgesteld op grond van de Schelpdierwaterrichtlijn, zijn vastgelegd in het Besluit kwaliteitsdoelstellingen en monitoring water, een AMvB op grond van hoofdstuk 5 Wm.²³⁵ Hierin zijn I-waarden vastgesteld voor twaalf parameters. Er zijn door Nederland geen bijkomende parameters vastgesteld. Deze wettelijke kwaliteitseisen zijn een voldoende implementatie van de Europeesrechtelijke verplichtingen. De richtlijn is eveneens omgezet in het Beheerplan voor de Rijkswateren 2005-2008.

9.3.2 Aangewezen wateren

Nederland heeft vijf wateren aangewezen, allen in het Beheerplan voor de Rijkswateren 2005-2008 op grond van de Wwh. Het betreft de Waddenzee, de Oosterschelde, de Westerschelde, het Grevelingenmeer en de Voordelta (Noordzee).

²³⁵ | Stb. 2007, 46.

9.4 GEBREKEN IN DE IMPLEMENTATIE

De kwaliteitsdoelstellingen zijn correct geïmplementeerd in het Besluit kwaliteitsdoelstellingen en monitoring water.

In de Waddenzee zijn niet voor alle parameters op alle locaties voldoende metingen verricht (tt-colibact, omdat i.v.m. ijsgang een van de vier bemonsteringen niet mogelijk was) en wordt de I-waarde voor zuurstof op drie meetplaatsen overschreden, hetgeen op grond van de richtlijn niet is toegestaan (2002). Het betrof een gering ernstige overschrijding, nu van de 12 verplichte metingen er een niet aan de norm voldeed. In de Oosterschelde zijn voor alle parameters voldoende metingen verricht. Op grond van de metingen werd op een locatie een van de twaalf metingen niet aan de parameter voor zuurstof voldaan (2002). In de Westerschelde zijn voldoende metingen verricht en wordt op twee meetpunten een I-waarde overschreden (zuurstof), welke overschrijding op grond van de richtlijn is toegestaan.

Er werden meer metingen gedaan dan voorgeschreven, waarbij in ieder geval het aantal verplicht voorgeschreven metingen aan de norm voldeed (2002). In de Grevelingen zijn voldoende metingen verricht, wordt een parameter overschreden (zuurstof), welke overschrijding op grond van de richtlijn is toegestaan (2002). In de Voordelta/Noordzee zijn voor alle parameters voldoende metingen verricht en wordt alleen de parameter zuurstof overschreden, welke overtreding op grond van de richtlijn is toegestaan.

In de Nederlandse rapportage Europese Unie-Waterrichtlijnen²³⁶ wordt opgemerkt dat een deel van de gemeten parameters niet gerelateerd kan worden aan de norm. Het betreft de parameters temperatuur, kleur en gesuspendeerde stoffen. Deze parameters worden gespiegeld aan de natuurlijke situatie. Deze natuurlijke situatie is in Nederland variabel. Voor metalen en gehalogeneerde organische stoffen in mosselen geldt als norm dat de concentratie ervan onschadelijk moet zijn voor de mosselen. Voor de parameters 'geur' en 'smaak (in schelpdier)' geldt dat deze alleen gemeten hoeft te worden als er een afwijking in geur of smaak van het schelpdiervlees wordt vermoed. Er was geen aanleiding te vermoeden dat er dergelijke afwijkingen zouden zijn.

Er moeten door de lidstaten specifieke programma's worden opgesteld ter verbetering en bescherming van de waterkwaliteit. Specifieke (sanerings)programma's zijn in Nederland niet vastgesteld.

9.5 GEVOLGEN VOOR DE PRAKTIJK VAN HET WATERBEHEER

Wateren worden als schelpdierwater aangewezen in het Beheerplan voor de Rijkswateren (op grond van de Wwh).

Kwaliteitseisen op grond van de Schelpdierwaterrichtlijn zijn vastgelegd in het Besluit kwaliteitsdoelstellingen en monitoring water. De kwaliteitseisen dienen door het bevoegd gezag op grond van de Wwh bij het vaststellen van waterhuishoudingsplannen (Ministers van V&W en VROM en provinciale staten) en beheersplannen (Minister van V&W en besturen van waterschappen) in acht te worden genomen. Bij vergunningverlening op grond van de Wvo (Minister van V&W of besturen van waterschappen), de Wwh (Minister van V&W of besturen van waterschappen) en de Wm (gedeputeerde staten of burgemeester en wethouders) dienen de vastgestelde kwaliteitseisen (op grond van de AMvB jo de Wm) in acht te worden genomen. Dit betreft de correcte toepassing van nationaal recht en blijft hier verder buiten beschouwing.

Indien het water niet aan de vereiste kwaliteit voldoet, moeten feitelijke maatregelen worden genomen om het water aan de kwaliteitseisen te laten voldoen, zoals het bouwen van zuiveringsinstallaties. Kwaliteitseisen kunnen worden gezien als rechtstreeks werkende bepalingen.

De verplichtingen uit het besluit rusten op het overheidsorgaan dat ingevolge de Wvo bevoegd is tot het verlenen van vergunningen, hetgeen of de Minister van Verkeer en Waterstaat is of de besturen van waterschappen (artikel 10 van het Besluit jo artikel 3 Wvo). Het is de taak en plicht van de betreffende waterbeheerder om te zorgen dat de wijze en de frequentie van de bemonstering in overeenstemming zijn met de richtlijn.

9.6 TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN

De Schelpdierwaterrichtlijn zal per december 2013 vervallen. De bescherming van oppervlaktewater dat dient te voldoen aan de eisen van schelpdierwater zal dan vallen onder het regime van de KRW, welke zal worden geïmplementeerd in de Waterwet en de Wet milieubeheer. De kwaliteitseisen zullen worden vastgesteld in de AMvB met kwaliteitseisen op grond van de Wet milieubeheer. Onduidelijk is nog hoe deze AMvB zal luiden en wat de exacte gevolgen voor de praktijk zullen zijn. Zie uitvoeriger de hoofdstukken over de Kaderrichtlijn water en Nieuwe wetgeving.

236 | Nederlandse rapportage Europese Unie-Waterrichtlijnen, Verslagperiode 2002-2004, versie januari 2006, p. 76.